

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2019. gada 6. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Direktīva 2008/48/EK – Pienākumi pirms līguma noslēgšanas – 5. panta 6. punkts – Kreditora pienākums sameklēt visiederīgāko kredītu – 8. panta 1. punkts – Kreditora pienākums atturēties no aizdevuma līguma noslēgšanas, ja tam ir šaubas par patērētāja kredīspēju – Kreditora pienākums novērtēt kredīta lietderīgumu

Lietā C-58/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *justice de paix du canton de Visé* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 22. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 30. janvārī, tiesvedībā

Michel Schyns

pret

Belfius Banque SA,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*] (referente), A. Ross [*A. Rosas*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerālvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 28. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Belfius Banque SA* vārdā – *D. Blommaert, advocaat*, un *P. Algrain, avocate*,
- Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet* un *P. Cottin*, pārstāvji, kuriem palīdz *F. de Patoul, avocat*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *N. Ruiz García*, kā arī *C. Valero* un *G. Goddin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2019. gada 14. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp., un kļūdu labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp., OV 2010, L 199, 40. lpp., OV 2011, L 234, 46. lpp., un OV 2015, L 36, 15. lpp.), 5. panta 6. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Michel Schyns* un *Belfius Banque SA* (turpmāk tekstā – “*Belfius*”), kas ir *Dexia Banque Belgique* tiesību pārņēmēja, par aizdevuma līgumu, ko viņš noslēdzis ar *Belfius* nolūkā finansēt *Home Vision SPRL* veicamu saules enerģijas paneļu uzstādīšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2008/48

- 3 Direktīvas 2008/48 7., 9., 24., 26., 27. un 44. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(7) Lai sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi, ir jāparedz saskaņota Kopienas sistēma vairākās būtiskās jomās. Ņemot vērā, ka patēriņa kredītu tirgus nemitīgi attīstās un Eiropas pilsoņu mobilitāte pieaug, progresīviem Kopienas tiesību aktiem, kas spēj pielāgoties nākotnes kredītu veidiem un kas sniedz dalībvalstīm atbilstīgu izvēles iespēju, tos īstenojot, būtu jāpalīdz izveidot mūsdienīgu tiesību aktu kopumu patēriņa kredītu jomā.

[..]

(9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. Ja šādi saskaņoti noteikumi nepastāv, dalībvalstīm būtu jāpatur tiesības saglabāt vai ieviest valstu tiesību aktus. [..]

[..]

(24) Patērētājam pirms kredītlīguma noslēgšanas jāsaņem visaptveroša informācija neatkarīgi no tā, vai kredīta pārdošanā ir iesaistīts starpnieks. [..]

[..]

(26) Dalībvalstīm būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, lai veicinātu atbildīgu praksi visos kredīta attiecību posmos, ņemot vērā to kredītu tirgus konkrētās īpatnības. Šie pasākumi var būt, piemēram, patērētāju informēšana un izglītošana, tostarp ar brīdinājumiem par maksājumu saistību nepildīšanas risku un pārlieku apgrūtināšanu ar parādiem. Jo īpaši kredītu tirgū, kas paplašinās, ir svarīgi, lai kreditori neiesaistītos bezatbildīgos aizdevumos vai neizsniegtu kredītus, iepriekš nenovērtējot aizņēmēja kredīspēju, un dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamā uzraudzība, lai izvairītos no šādas rīcības, un jānosaka nepieciešamie līdzekļi, lai piemērotu kreditoriem sankcijas, ja tie šādi rīkojas. Neskarot kredīta riska noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/48/EK (2006. gada 14. jūnijs) par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu [..], kreditoriem vajadzētu būt pienākamam pārbaudīt katra atsevišķā patērētāja kredīspēju. [..]

(27) Neatkarīgi no informācijas, kas jāsniedz pirms līguma noslēgšanas, patērētājam tomēr var būt vajadzīga papildu palīdzība, lai izlemtu, kurš kredītlīgums no piedāvātajiem produktiem ir vispiemērotākais viņa vajadzībām un finansiālajam stāvoklim. Tādēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka kreditori sniedz šādu palīdzību sakarā ar kredīta produktiem, kurus viņi piedāvā patērētājiem. Vajadzības gadījumā būtiskā informācija, kas jāsniedz pirms līguma noslēgšanas, kā arī piedāvāto produktu svarīgākie raksturlielumi patērētājam būtu jāizskaidro individuāli, lai patērētājs varētu izprast ietekmi, kādu tas var atstāt uz viņa ekonomisko stāvokli. Attiecīgā gadījumā šim pienākumam – sniegt palīdzību patērētājam – būtu jāattiecas arī uz kredīta starpniekiem. Dalībvalstis varētu noteikt, kad un ciktāl šāds skaidrojums patērētājam būtu jāsniedz, ņemot vērā īpašos apstākļus, kādos kredītu piedāvā, kā arī vajadzību sniegt palīdzību patērētājam un konkrēta kredīta produkta būtību.

[..]

(44) Lai nodrošinātu tirgus pārskatāmību un stabilitāti un kamēr nav veikta tālāka saskaņošana, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir atbilstīgi pasākumi kreditoru regulēšanai vai uzraudzībai.”

4 Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 1. pantu tās mērķis ir saskaņot dažus dalībvalstu noteikumu aspektus attiecībā uz patēriņa kredītlīgumiem.

5 Šīs direktīvas 5. panta “Informācija, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas,” 6. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka kreditori un – attiecīgā gadījumā – kredīta starpnieki sniedz atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, lai patērētājs varētu novērtēt, vai piedāvātais kredītlīgums ir pielāgots viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, attiecīgā gadījumā izskaidrojot informāciju, kas pirms līguma noslēgšanas sniedzama saskaņā ar 1. punktu, kā arī piedāvāto produktu būtiskākos raksturlielumus un konkrētās sekas, kādas tie varētu izraisīt patērētājam, tostarp sekas gadījumā, ja patērētājs nepildītu maksājumu saistības. Dalībvalstis palīdzības sniegšanas veidu un apjomu, kā arī palīdzības sniedzēju var pielāgot tās situācijas īpašajiem apstākļiem, kādā kredītlīgums tiek piedāvāts, un kam tas tiek piedāvāts, kā arī piedāvātajam kredīta veidam.”

6 Minētās direktīvas 8. panta “Pienākums novērtēt patērētāja kredītpēju” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka pirms kredītlīguma noslēgšanas kreditors novērtē patērētāja kredītpēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes. Dalībvalstis, kurās tiesību akti paredz, ka kreditori novērtē patērētāju kredītpēju, pamatojoties uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes, var saglabāt šo prasību.”

7 Tās pašas direktīvas 22. panta “Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana” 1. punktā ir noteikts:

“Ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem.”

Direktīva 2014/17/ES

8 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par patērētāju kredītlīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV 2014, L 60, 34. lpp.), mērķis ir Savienības mērogā izveidot hipotekāro kredītu tirgu, kurā patērētāju tiesībām tiek nodrošināta augsta līmeņa aizsardzība.

9 Direktīvas 2014/17 3. apsvērumā ir teikts:

“Finanšu krīze ir parādījusi, ka tirgus dalībnieku bezatbildīga rīcība var graut finanšu sistēmas pamatus, izraisot visu iesaistīto personu, jo īpaši patērētāju, neuzticēšanos un potenciāli smagas sociālas un ekonomiskas sekas. [..]”

10 Šīs direktīvas 18. panta 5. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, lai:

a) kreditors piešķir kredītu patērētājam tikai tad, ja kredībspējas izvērtējuma rezultāti liecina, ka saistības, kas izriet no kredītliguma, visticamāk, tiks izpildītas saskaņā ar minētā liguma prasībām”.

Beļģijas tiesības

11 Beļģijas 1991. gada 12. jūnija *loi relative au crédit à la consommation* [Likuma par patēriņa kredītu] redakcijas, kas piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem (*Moniteur belge*, 2010. gada 21. jūnijs, 38338. lpp.; turpmāk tekstā – “Likums par patēriņa kredītu”), 10. pants ir formulēts šādi:

“Kreditoram un kredīta starpniekam ir pienākums pieprasīt no patērētāja, kas vēlas noslēgt kredīta līgumu, un attiecīgā gadījumā arī no personām, kuras sniedz personīgu nodrošinājumu, precīzu un pilnīgu informāciju, ko tie uzskata par nepieciešamu, lai novērtētu viņu finansiālo situāciju un atmaksas iespējas un katrā ziņā novērtētu pašreizējās finanšu saistības. [..]”

12 Šā likuma 11. panta 4. punktā ir noteikts:

“Kreditori un attiecīgā gadījumā kredīta starpnieki sniedz atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, attiecīgā gadījumā paskaidrojot pirms līguma noslēgšanas informāciju, kas sniedzama saskaņā ar 1. punktu, kā arī piedāvāto produktu būtiskās īpašības un konkrētās sekas, ko tie var radīt patērētājam, tostarp informāciju par sekām gadījumos, kad patērētājs nepilda maksājumu saistības, lai patērētājs varētu izvērtēt, vai piedāvātais kredītligums atbilst viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai.”

13 Minētā likuma 15. panta pirmajā un otrajā daļā ir noteikts:

“Kreditoriem un kredīta starpniekiem attiecībā uz kredītligumiem, kurus viņi parasti piedāvā vai kuros parasti ir iesaistīti, ir jāsameklē visiederīgākais kredīta veids un summa, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju līguma slēgšanas brīdī un kredīta mērķi.

Kreditors var slēgt kredītligumu tikai tad, ja, ņemot vērā informāciju, kas ir vai kam vajadzētu būt viņa rīcībā, it īpaši, pamatojoties uz pārbaudi, kura veikta saskaņā ar 2001. gada 10. augusta Likuma par Privātpersonu kredītu reģistru 9. pantu, un 10. pantā minēto informāciju, tam ir pamats uzskatīt, ka patērētājs varēs ievērot no līguma izrietošās saistības.”

14 Likums par patēriņa kredītu tika atcelts un zaudēja spēku 2015. gada 1. aprīlī, kad stājās spēkā *code de droit économique* [Ekonomikas tiesību kodekss], kas *rationae temporis* principa dēļ pamatlietas faktiskajiem apstākļiem nav piemērojams. Šā likuma 15. panta pirmās daļas teksts ir pārņemts minētā kodeksa VII.75. pantā. Minētā kodeksa VII.77. panta 2. punkta pirmā daļa ir formulēta līdzīgi kā minētā likuma 15. panta otrā daļa.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 Nolūkā finansēt saules enerģijas paneļu pirkumu un to uzstādīšanu, ko veiktu *Home Vision*, *M. Schyns* 2012. gada 22. maijā ar *Dexia Banque Belgique*, kuras tiesības tagad pārņēmusi *Belfius*, noslēdza aizdevuma līgumu 40 002 EUR apmērā ar desmit gadu atmaksas termiņu. Šis aizdevums bija atmaksājams ar ikmēneša maksājumiem – katru 427,72 EUR apmērā. Tajā pašā dienā *Belfius* iemaksāja *M. Schyns* kontā visu pielīgto naudas līdzekļu summu, savukārt *M. Schyns* to pārskaitīja uz *Home Vision*.
- 16 Starp *M. Schyns* un *Home Vision* noslēgtajā līgumā ir paredzēts, ka pēdējā minētā, pirmkārt, veiks 40 002 EUR vērtu saules enerģijas paneļu uzstādīšanu un, otrkārt, nodos atpakaļ *M. Schyns* visu šo summu apmaiņā pret ikmēneša maksājumiem 622,41 EUR apmērā. Kā pretizpildījums tam bija paredzēta par minēto paneļu izmantošanas rezultātā saražoto elektroenerģiju iegūstamo “zaļo sertifikātu” nodošana *Home Vision* rīcībā, ko *M. Schyns* darītu desmit gadus.
- 17 *Home Vision* 2013. gada 5. decembrī tika atzīta par maksātnespējīgu, un saules enerģijas paneļi tā arī netika uzstādīti. *M. Schyns* aizdevuma atmaksu ikmēneša maksājumos veica 4 gadus – līdz 2016. gada 21. decembrim, kad viņš cēla prasību *justice de paix du canton de Visé* [Vizē kantona miertiesā] (Beļģija) ar šādiem prasījumiem: galvenokārt – izbeigt aizdevuma līgumu *Belfius* kļūdainās rīcības dēļ un atbrīvot viņu no atmaksāšanas pienākuma. Pakārtoti viņš lūdza grozīt šo līgumu, samazinot tā atlikušo pamatsummu līdz 20 000 EUR un nosakot ikmēneša atmaksas maksājumu 150 EUR apmērā.
- 18 *M. Schyns* citastarp pārmet *Belfius* to, ka, ņemot vērā viņa ienākumus, tā viņam bija aizdevusi pārāk lielu naudas summu, tādējādi neievērojot Likuma par patēriņa kredītu 10. pantu un nākamos pantus.
- 19 Šajā ziņā *M. Schyns* uzsver, ka aplūkojamā aizdevuma līguma noslēgšanas dienā viņa ikmēneša ienākumi nepārsniedza 1900 EUR un ka papildus jaunajam kredītam viņam bija jāatmaksā vēl divi hipotekārie aizdevumi, kuriem ikmēneša atmaksas kopsumma veidoja 421,67 EUR.
- 20 *Belfius* iebilst pret *M. Schyns* prasījumiem, apgalvojot, ka valsts tiesību normas, uz kurām viņš atsaucas, neesot saderīgas ar Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktu, kas patērētājam uzliek pienākumu novērtēt kredīta lietderīgumu un neuzliek kreditoram vispārēju pienākumu sameklēt visiederīgāko kredītu.
- 21 Iesniedzējtiesa uzskata, ka piemērojamās valsts tiesību normās, konkrētāk, Likuma par patēriņa kredītu 15. pantā, ir noteikts, ka kreditoram ir jāatturas no līguma slēgšanas, ja tas uzskata, ka patērētājs nespēs atmaksāt aizdevumu, un tādējādi kreditoram ir uzlikts pienākums novērtēt kredīta lietderīgumu.
- 22 Šajā gadījumā, ņemot vērā *M. Schyns* ienākumu apmēru un jau noslēgtos hipotekāro aizdevumu līgumus, iesniedzējtiesa uzskata, ka līguma noslēgšanas dienā viņa atmaksas spēja radīja šaubas.
- 23 Šādos apstākļos *justice de paix du canton de Visé* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1. a) Vai ar [Direktīvas 2008/48] 5. panta [6. punktu], ņemot vērā tā mērķi nodrošināt patērētājam iespēju novērtēt to, vai piedāvātais kredītlīgums atbilst viņa vajadzībām un viņa finansiālajai situācijai, netiek pieļauts [Likuma par patēriņa kredītu] 15. panta pirmās daļas formulējums (tagad ir atcelts un aizstāts ar Ekonomikas tiesību kodeksa VII.75. pantu), ņemot vērā, ka 15. panta [pirmajā daļā] ir noteikts, ka kreditoram un kredīta starpniekam attiecībā uz kredītlīgumiem, kurus viņi parasti piedāvā vai kuros parasti ir iesaistīti, ir jāsameklē visiederīgākais kredīta veids un summa, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju līguma slēgšanas brīdī un kredīta mērķi, ciktāl šī [norma] nosaka kreditoram vai kredīta starpniekam vispārēju pienākumu sameklēt patērētājam visiederīgāko kredītu, kas nav ietverts [šīs] direktīvas tekstā?

- b) Vai ar [Direktīvas 2008/48] 5. panta [6. punktu], ņemot vērā tā mērķi nodrošināt patērētājam iespēju novērtēt to, vai piedāvātais kredītlīgums atbilst viņa vajadzībām un viņa finansiālajai situācijai, netiek pieļauts [Likuma par patēriņa kredītu] 15. panta [otrās daļas] formulējums (tagad ir atcelts un aizstāts ar Ekonomikas tiesību kodeksa VI.77. panta 2. punkta pirmo daļu), saskaņā ar kuru kreditors var noslēgt kredītlīgumu tikai tad, ja, ņemot vērā informāciju, kas ir vai kam vajadzētu būt viņa rīcībā, it īpaši, pamatojoties uz pārbaudi, kas veikta saskaņā ar 2001. gada 10. augusta Likuma par Privātpersonu kredītu reģistru 9. pantu, un 10. pantā minēto informāciju, tam ir pamats uzskatīt, ka patērētājs spēs ievērot no līguma izrietošās saistības, ciktāl [šīs normas] sekas ir tādas, ka kreditoram patērētāja vietā pašam ir jālemj par iespējamā patēriņa kredītlīguma noslēgšanas lietderīgumu?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga, vai [Direktīva 2008/48] jāinterpretē tādējādi, ka tā uzdod kreditoram un kredīta starpniekam vienmēr patērētāja vietā novērtēt potenciālās kredītlīguma noslēgšanas lietderīgumu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmā jautājuma a) daļu

- 24 Ar pirmā jautājuma a) daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir interpretējams tādējādi, ka ar to nesaderīgs ir tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkots, kurā kreditoram vai kredīta starpniekam ir uzlikts pienākums savu parasti piedāvāto kredītlīgumu vidū sameklēt veida un apmēra ziņā visiederīgāko kredītu, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju līguma noslēgšanas dienā un kredīta mērķi.
- 25 Saskaņā Direktīvas 2008/48 ar 5. panta 6. punktu dalībvalstis nodrošina, ka kreditori un – attiecīgā gadījumā – kredīta starpnieki sniedz atbilstīgus izskaidrojumus patērētājam, lai patērētājs varētu novērtēt, vai piedāvātais kredītlīgums atbilst viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, attiecīgā gadījumā izskaidrojot informāciju, kas pirms līguma noslēgšanas sniedzama saskaņā ar 1. punktu, kā arī piedāvāto produktu būtiskākos raksturlielumus un konkrētās sekas, kādas tie varētu izraisīt patērētājam, tostarp sekas gadījumā, ja patērētājs nepildītu maksājumu saistības.
- 26 Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu saskaņošanu attiecībā uz patēriņa kredītiem (COM(2002) 443, galīgā redakcija, OV 2002, C 331 E, 200. lpp.) 6. panta "Savstarpēja iepriekšēja informēšana un konsultēšanas pienākums" 3. punktā gan bija paredzēts, ka "kreditors un – attiecīgā gadījumā – kredīta starpnieks to kredīta līgumu vidū, kurus tie parasti piedāvā vai organizē, sameklē veida un apmēra ziņā pielāgotāko kredītu, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju, piedāvātā produkta priekšrocības un trūkumus un paredzēto kredīta izlietojumu", tomēr Direktīvas 2008/48 galīgajā redakcijā šāds pienākums netika iekļauts. No tā izriet, ka šajā direktīvā nav noteikts, ka dalībvalstīm būtu jāparedz vispārējs kreditora pienākums piedāvāt patērētājam visiederīgāko kredītu.
- 27 Tomēr no priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par patēriņa kredītlīgumiem, ar kuru groza Padomes Direktīvu 93/13/EK, grozītās 2005. gada 7. oktobra redakcijas (COM(2005) 483, galīgā redakcija) 5.4. punkta izriet, ka Eiropas Komisija "saglabā koncepciju, ka kreditoram ir ne tikai jāizpilda prasības attiecībā uz informāciju, kas sniedzama pirms līguma noslēgšanas, bet arī jāsniedz papildu skaidrojumi, lai patērētājs, pieņemot lēmumu, būtu labi informēts", ka "patērētājs allaž ir atbildīgs par savu galīgo lēmumu noslēgt kredītlīgumu" un ka "dalībvalstīm ir piešķirta lielāka elastība, lai pielāgotu īstenošanas tiesību aktus situācijai to tirgos".

- 28 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2008/48 mērķis, kā tas izriet arī no tās 7. un 9. apsvēruma, patērēja kredīta jomā ir panākt pilnīgu un obligātu saskaņošanu noteiktās pamatnozārēs, kas tiek uzskatīta par nepieciešamu, lai visiem Savienības patērētājiem nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un sekmētu pareizi funkcionējoša patērēja kredītu iekšējā tirgus izveidi (spriedums, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger* un *Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 61. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 29 Lai gan no šīs direktīvas 22. panta 1. punkta izriet, ka tajā ir paredzēta pilnīga saskaņošana, kas ir jāsaprot tādējādi, ka dalībvalstīm nav tiesību saglabāt vai ieviest valsts noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem (spriedums, 2012. gada 12. jūlijs, *SC Volksbank România*, C-602/10, EU:C:2012:443, 38. punkts), ar šīs direktīvas 5. panta 6. punkta pēdējo teikumu dalībvalstīm ir atstāta rīcības brīvība tādā ziņā, ka tās patērētājam paredzētās kreditora un – attiecīgā gadījumā – kredīta starpnieka “palīdzības sniegšanas veidu un apjomu [...] var pielāgot”.
- 30 Turklāt no Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkta un tās 27. apsvēruma izriet, ka neraugoties uz informāciju, kas pirms līguma noslēgšanas sniedzama saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 1. punktu, patērētājam pirms kredītlīguma noslēgšanas var būt vajadzīga papildu palīdzība, lai noteiktu, kurš kredītlīgums vislabāk atbilst viņa vajadzībām un finansiālajai situācijai, un ka dalībvalstīm ir jā rūpējas par to, lai kreditori šādu palīdzību sniegtu saistībā ar to piedāvātajiem kredīta produktiem (spriedums, 2014. gada 18. decembris, *CA Consumer Finance*, C-449/13, EU:C:2014:2464, 41. punkts). Turklāt Direktīvas 2008/48 24. apsvērumā ir precizēts, ka patērētājam pirms kredītlīguma noslēgšanas jāsaņem “visaptveroša informācija”.
- 31 Šajā gadījumā pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts kreditora vai kredīta starpnieka pienākums sameklēt patērētāja vajadzību apstākļos visiederīgāko kredītu, ir vērsti uz pēdējā minētā tiesību augstāka līmeņa aizsardzību, kuras nolūks ir aizsargāt patērētāja tiesības jau pirmslīguma stadijā.
- 32 Katrā ziņā, lai gan dalībvalstīm ir atvēlēta rīcības brīvība noteikt tās palīdzības būtību un saturu, kas kreditoram un kredīta starpniekam pirms līguma noslēgšanas ir jāpiedāvā patērētājam, tomēr dalībvalstīm šī rīcības brīvība ir jāizmanto atbilstoši visām Direktīvas 2008/48 normām.
- 33 Tādējādi, nosakot šādu papildu palīdzību, dalībvalstīm ir iespēja, neskarot Direktīvas 2008/48 pārējās normas, nolemt, ka patērētājs ir jāiepazīstina ar vairākiem kredīta piešķiršanas veidiem. Profesionālam kreditoram ir labākas iespējas savu parasto piedāvājumu spektrā apzināt patērētāja vajadzību apstākļos visiederīgāko kredītu, un šāda iepazīstināšana ir uzskatāma par papildu palīdzību.
- 34 Proti, pirmkārt, pirms līguma noslēgšanas informācija par tā noteikumiem un šī līguma parakstīšanas sekām patērētājam ir ļoti svarīga. Tostarp uz šīs informācijas pamata pēdējais minētais nolemj, vai viņš vēlas tikt saistīts ar pārdevēja vai piegādātāja iepriekš formulētajiem nosacījumiem (spriedums, 2016. gada 21. aprīlis, *Radlinger* un *Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 64. punkts). Otrkārt, visiederīgākā kredīta apzināšana papildina patērētāja informēšanu, dodot viņam iespēju pieņemt galīgo lēmumu uz visas pieejamās informācijas pamata. Visbeidzot, pienākums sniegt šādu informāciju neliek apšaubīt principu, ka patērētājs ir atbildīgs par galīgo lēmumu noslēgt viņam vēlamu kredīta līgumu no to līgumu vidus, ar kuriem kreditors viņu iepazīstinājis pirmslīguma stadijā.
- 35 No iepriekš izklāstītā izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko kreditoram vai kredīta starpniekam ir uzlikts pienākums sameklēt un darīt zināmu patērētājam viņa vajadzībām visiederīgāko kredītu, neskar Direktīvā 2008/48 dalībvalstīm piešķirto rīcības brīvību tās saskaņojošo normu ievērošanā.

36 Līdz ar to uz pirmā jautājuma a) daļu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir interpretējams tādējādi, ka ar to nav nesaderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā kreditoriem vai kredīta starpniekiem ir uzlikts pienākums savu parasti piedāvāto kredītligumu vidū sameklēt veida un apmēra ziņā visiederīgāko kredītu, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju līguma noslēgšanas dienā un kredīta mērķi.

Par pirmā jautājuma b) daļu un otro jautājumu

37 Ar pirmā jautājuma b) daļu un otro jautājumu, kuri būtu jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts ir interpretējams tādējādi, ka ar to nesaderīgs ir tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā kredītoram ir uzlikts pienākums atturēties no kredītliguma noslēgšanas, ja tas, pārbaudījis patērētāja kredīspēju, nevar saprātīgi uzskatīt, ka pēdējais minētais spēs izpildīt saistības, kas izriet no plānotā līguma.

38 Ir jāprecizē, ka, lai arī iesniedzējtiesa norāda tikai uz Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punktu, minētie jautājumi būtībā attiecas uz kreditora veiktu patērētāja kredīspējas pārbaudi, kas paredzēta šīs direktīvas 8. panta 1. punktā. Tātad, kā jau ģenerāladvokāte norādījusi secinājumā 66. punktā, šī norma ir jāiekļauj starp tiem Savienības tiesību instrumentiem, kuru interpretāciju iesniedzējtiesa lūdz sniegt Tiesai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Kušionová*, C-34/13, EU:C:2014:2189, 45. punkts).

39 Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punktu dalībvalstis nodrošina, ka pirms kredītliguma noslēgšanas kreditors novērtē patērētāja kredīspēju, pamatojoties uz pietiekamu informāciju, kas attiecīgā gadījumā iegūta no patērētāja, un, ja nepieciešams, uz ziņām, kas iegūtas no attiecīgās datubāzes.

40 Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka pienākuma novērtēt patērētāja kredīspēju mērķis ir noteikt kredītoram atbildību un nepieļaut kredītu piešķiršanu patērētājiem bez kredīspējas (spriedums, 2014. gada 18. decembris, *CA Consumer Finance*, C-449/13, EU:C:2014:2464, 43. punkts).

41 Tādējādi kreditora pienākums pirms līguma noslēgšanas izvērtēt aizņēmēja kredīspēju, ciktāl ar to paredzēts aizsargāt patērētāju no pārmērīgu parādsaistību un maksātspējas riskiem, veicina tā Direktīvas 2008/48 mērķa sasniegšanu, par ko atgādināts šā sprieduma 28. punktā.

42 Jānorāda, ka Direktīva 2008/48 neietver nevienu normu attiecībā uz to, kā kredītoram jārikojas, ja tam rodas šaubas par patērētāja kredīspēju.

43 Šajā kontekstā, kā ģenerāladvokāte jau norādījusi secinājumā 71. punktā, to pienākumu noteikšana, kurus var uzlikt kredītoram pēc kredīspējas pārbaudes, attiecībā uz Direktīvas 2008/48 tvērumā ietilpstošajiem kredītligumiem, paliek dalībvalstu kompetencē, un tātad tā neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.

44 Lai gan, kā atgādināts šā sprieduma 29. punktā, ar Direktīvu 2008/48 ir saskaņoti tikai daži aspekti dalībvalstu noteikumos par patērētāja kredītligumiem, no šīs direktīvas 44. apsvēruma izriet, ka, lai nodrošinātu tirgus pārskatāmību un stabilitāti un kamēr nav veikta tālāka saskaņošana, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiek veikti atbilstīgi pasākumi kreditoru regulēšanai vai uzraudzībai.

45 Tādējādi tas, ka kreditora pienākumam pārbaudīt patērētāja kredīspēju tiek noteiktas tiesiskas sekas attiecībā uz to, kā kredītoram jārikojas gadījumā, ja vērtējums ir negatīvs, nekaitē Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta mērķa sasniegšanai. Šīs direktīvas 26. apsvērumā ir atkārtoti norādīts uz mērķi panākt kreditoru atbildības sajūtas pieaugumu un atturēt tos no bezatbildīgas aizdevumu piešķiršanas.

- 46 Turklāt, lai gan Direktīva 2014/17, kas, kā atgādināts tās 3. apsvērumā, tika pieņemta attiecībā uz hipotekāro aizdevumu piešķiršanu patērētājiem pēc starptautiskās finanšu krīzes, kura liecināja, ka tirgus dalībnieku bezatbildīga rīcība var apdraudēt finanšu sistēmas pamatus, šajā lietā nav piemērojama nedz *rationae temporis*, nedz *rationae materiae* ziņā, tā apliecina Savienības likumdevēja nodomu veicināt kreditoru atbildības sajūtu, proti, saskaņā ar tās 18. panta 5. punkta a) apakšpunktu dalībvalstis nodrošina, ka “kreditors piešķir kredītu patērētājam tikai tad, ja kredītspējas izvērtējuma rezultāti liecina, ka saistības, kas izriet no kredītliguma, visticamāk, tiks izpildītas saskaņā ar minētā liguma prasībām”.
- 47 Tādējādi valsts tiesiskajā regulējumā paredzēts kreditora pienākums atturēties no kredīta liguma noslēgšanas, ja tas, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju un personīgos apstākļus, nevar saprātīgi uzskatīt, ka viņš spēs atmaksāt kredītu atbilstoši ligumam, nedz ietekmē Direktīvas 2008/48 8. panta 1. punkta mērķa sasniegšanu, nedz liek apšaubīt patērētāja principiālo atbildību rūpēties par savām interesēm.
- 48 No iepriekš izklāstītā izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, kas paredz kreditora pienākumu atturēties no kredīta liguma noslēgšanas, ja tas ir konstatējies patērētāja maksātnespēju, nav pretrunā Direktīvai 2008/48.
- 49 Līdz ar to uz pirmā jautājuma b) daļu un otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts un 8. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka ar tiem nav nesaderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, ar ko kreditoram ir uzlikts pienākums atturēties no kredītliguma noslēgšanas, ja tas, pārbaudījis patērētāja kredītspēju, nevar saprātīgi uzskatīt, ka pēdējais minētais spēs izpildīt no plānotā liguma izrietošās saistības.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 50 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītligumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK, 5. panta 6. punkts ir interpretējams tādējādi, ka ar to nav nesaderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā kreditoriem vai kredīta starpniekiem ir uzlikts pienākums savu parasti piedāvāto kredītligumu vidū sameklēt veida un apmēra ziņā visiederīgāko kredītu, ņemot vērā patērētāja finansiālo situāciju liguma noslēgšanas dienā un kredīta mērķi.
- 2) Direktīvas 2008/48 5. panta 6. punkts un 8. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka ar tiem nav nesaderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, ar ko kreditoram ir uzlikts pienākums atturēties no kredīta liguma noslēgšanas, ja tas, pārbaudījis patērētāja kredītspēju, nevar saprātīgi uzskatīt, ka pēdējais minētais spēs izpildīt no plānotā liguma izrietošās saistības.

[Paraksti]